

4.12.2009

Dnro 1418/4/09, 1486/4/09, 1488/4/09 ja 1489/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Matti Vartia

Turun vankila menetteli useassa kohdin virheellisesti yksinäisyysrangaistuksen täytäntöönpanossa/ Åbo fängelse förför i flera avseenden felaktigt vid verkställighet av straff i enrum

1
KANTELU

Kantelija arvosteli 16., 17., 19., 20. ja 21.4.2009 päivätyissään kirjeissään Turun vankilan menettelyä kurinpitorangeistuksen täytäntöönpanossa. Kantelija katsoi vankilan toimineen lainvastaisesti, koska hän joutui suorittamaan seitsemän vuorokautta yksinäisyysrangaistusta kameravalvonnassa tarkkailusellissä sellin valot jatkuvasti päällä. Kantelijan mukaan hänelle ei annettu haltuun patjaa, peittoa, tyynyä, liinavaatteita, hammasharjaa ja -tahnaa, mustekynää eikä tupakointivälineitä. Kantelun mukaan hänellä ei myöskään ollut oikeutta ostaa tavaroita laitospöytämyymälästä, eikä hänen annettu lainata kirjoja kirjastosta tai eristysosaston kirja/lehtihyllystä. Kantelun mukaan hän ei päässyt myöskään suihkuun ja yhtenä päivänä hän ei päässyt ulkoilemaan.

Kantelija arvosteli vankilan henkilökuntaa myös toiminnasta ruuanjaon yhteydessä, epäasiallisesta käyttäytymisestä, tupakoinnin estämisestä ja asiointilomakkeeseen vastaamatta jättämisestä. Kantelun mukaan hänen eduskunnan oikeusasiamiehelle lähettämänsä kirjeet tarkastettiin ennen niiden lähettämistä.

3
RATKAISU

3.1
Yksinäisyysrangaistuksen suorittaminen kameravalvotussa sellissä

3.1.1
Oikeusohjeet

Valvonnasta vankilassa säädetään vankeuslain 16 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan vankeja ja vankien käytössä oleva tiloja on valvottava siten kuin vankilan järjestys, vankilassa pitämisen varmuus, vankien ja muiden henkilöiden turvallisuus sekä karkaamisen tai avolaitoksesta luvatta poistumisen ja rikoksen estäminen edellyttävät. Vankilassa on oltava turvallisuuden edellyttämät hälytys- ja muut tekniset turvajärjestelmät. Lain esitöiden (HE 263/2004) mukaan teknisillä turvajärjestelmillä tarkoitetaan esimerkiksi lukitus-, kulunvalvonta- ja videojärjestelmiä.

Vankeuslain 15 luvun 16 §:n mukaan vankilan tilojen valvonnasta ja lukittuna pitämisestä päättää

vankilan johtaja.

Turvaamistoimenpiteistä säädetään vankeuslain 18 luvussa. Tarkkailusta säädetään luvun 3 §:ssä. Sen mukaan vanki saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin, jos se on välttämätöntä: 1) päihtyneen tai päihdyttävien aineiden käyttämisen vieroitusoireista kärsivän vangin terveydentilan seuraamiseksi ja hänen turvallisuutensa varmistamiseksi; 2) itsemurhan tai itsetuhoisen käyttäytymisen estämiseksi; taikka 3) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muulla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle. Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkäriin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

Eristämistarkkailusta säädetään 18 luvun 4 §:ssä. Sen mukaan jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistumista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla teknisin apuvälinein tai muulla tavoin.

Vankeuslain 18 luvun 18 §:n mukaan tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamusvirasto.

Rikosseuraamusvirasto on antanut määräyksen (3/011/06) kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta. Sen mukaan vankia, jolle on määrätty kurinpitorangaistuksena yksinäisyysrangaistus, pidetään erillään muista vangeista siihen tarkoitukseen varatussa huoneessa tai sellissä. Yksinäisyysrangaistusta suorittavia vankeja tulee tarkkailla turvallisuudesta vastaavan virkamiehen antamien ohjeiden mukaisesti. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että yksinäisydessä pidettävien vankien psyykkistä ja fyysistä tilaa jatkuvasti tarkkaillaan. Jos yksinäisyysrangaistuksen täytäntöönpanon havaitaan vaikuttavan haitallisesti vangin terveyteen, johtaja päättää täytäntöönpanon keskeyttämisestä ja siirtämisestä toiseen ajankohtaan.

3.1.2

Selvityksessä esitetyt asiat

Vankilan johtajan mukaan kantelijan tapauksessa yksinäisyysrangaistus on suoritettu tarkkailusellisessä eli ns. eristysellisessä. Tarkkailuselli on ainoa yksinäisyysrangaistuksen suorittamiseen käytetty selli, jossa on kameravalvonta. Selvityksen mukaan kantelijaa ei erikseen pidetty monitorivalvonnassa. Turun vankilassa yksinäisyysrangaistuksen suorittaminen voi tarkkailusellin lisäksi tapahtua rangaistussellisessä, joka on normaali asuinselli, missä ei ole televisiota, ns. pykäläsellissä, joka on muuten kuin rangaistusselli, mutta se on varustettu televisio-dvd – laitteella ja joissain tapauksissa myös vangin omassa asuinsellisessä osastolla. Vankilan johtaja ja apulaisjohtaja neuvottelevat osaston vankeinhoitoesimiehen kanssa siitä, missä sellissä vanki suorittaa yksinäisyysrangaistuksen.

Johtaja katsoi, että kantelijan taustat huomioon ottaen perusteet yksinäisyysrangaistuksen suorittamiselle tarkkailusellisessä olivat ilmeiset. Kantelija on sijoitettu varmuusosastolle ja hänen taustal-

laan on muun muassa lukuisia henkilökuntaan kohdistuvia uhkailuja, järjestysrikkomuksia, haitanteko virkamiehelle ja virkamiehen väkivaltaista vastustamista. Tällä kertaa kantelija oli suorittamassa yksinäisyysrangaistusta toistuvasta niskoittelusta, sopimattomasta käytöksestä ja valtion omaisuuden turmelemisesta.

Selvityksen mukaan eristyksellissä pidetään valot koko ajan päällä. Apulaisjohtajan mielestä on luonnollista, että kameravalvonnassa olevassa pidetään valot päällä, koska muuten kamerasta ei näy mitään. Apulaisjohtaja katsoi, että Kantelijan käytös kurinpitörangaistuksen aikana on ollut sellaista, että perusteet vankeuslain 18 luvun 3 §:n tarkkailuselliin sijoittamiselle on ollut olemassa, kun on harkittu yksinäisyysrangaistuksen suorittamispaikkaa.

Johtaja on sittemmin 18.6.2009 tehnyt päätöksen "aktiivisen kameravalvonnan päättämisen" toimintamallista silloin, kun vanki jää eristyksellisiin tilanteissa, jolloin ei enää ole tarvetta välittömälle tarkkailulle. Tämä koskee esimerkiksi tilannetta, kun vanki alkaa suorittaa kurinpitörangaistusta. Päätöksen mukaan tällöin turvallisuudesta vastaavan apulaisjohtaja (tai vankeinhoitoesimies) päättää ja ilmoittaa osastolle, että osasto/valvomo ottaa kameran pois monitoritarkkailusta. Tällaisilta vangeilta voidaan myös sammuttaa sellistä valot.

3.1.3

Kannanotto

Säännöksissä ei ole tarkemmin otettu kantaa siihen, millaisessa sellissä yksinäisyysrangaistus pannaan täytäntöön, ja säännökset antavat vankilalle harkintavaltaa asiassa. Selliä valittaessa on kuitenkin otettava huomioon vankeuslain 1 luvun 6 §:n toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet eli suhteellisuus- ja tarpeellisuusperiaate. Saadun selvityksen ja säännösten antama harkintavalta huomioon ottaen minulla ei ole aihetta epäillä, että vankilassa olisi menetelty lainvastaisesti, kun kantelija sijoitettiin tarkkailuselliin yksinäisyysrangaistusta suorittamaan.

Vankeuslaki edellyttää, että vankeja ja heidän käytössä olevia tiloja valvotaan asianmukaisesti. Säännökset edellyttävät lisäksi nimenomaisesti, että vankia on tarkkailtava hänen suorittaessaan yksinäisyysrangaistusta ja että tarkkailusta antaa ohjeet turvallisuudesta vastaava apulaisjohtaja. Säännökset antavat harkintavaltaa valvonnan käytännön järjestelyjen suhteen. Tapauksessa on kyse siitä, voidaanko yksinäisyysrangaistusta suorittavan vangin valvontaa sellissä suorittaa kamera-valvonnalla.

Vankeuslaissa on tarkkailun ja eristämistarkkailun osalta erikseen todettu, että niiden edellyttämää valvontaa voidaan suorittaa teknisin apuvälinein. Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan muun muassa kameravalvottuun selliin sijoittamista (HE 263/2004 s.202). Muualla vankeuslaissa ei ole säännöksiä siitä, että vangin valvontaan sellissä voitaisiin käyttää kameravalvontaa. Vaikka vangin asuttama selli ei nauti kotirauhan suojaa, niin sellin kameravalvonta loukkaa hänen perustuslaissa turvattua yksityisyyden suojaansa. Tämän vuoksi sellin kameravalvonta on mahdollista vain silloin, kun siitä on säädetty laissa.

Tapauksessa on kyse yksinäisyysrangaistuksen suorittamisesta, eli kurinpitoon liittyvästä toimenpiteestä. Lain esitöissä (HE 263/2004) korostettiin eroa kurinpitoon ja turvaamistoimiin liittyvien toimenpiteiden välillä seuraavasti.

Nykyisin rajanvedossa toisaalta valvonta- ja tarkastustoimenpiteiden ja kurinpitoon liittyvien toimenpiteiden sekä toisaalta turvaamistoimenpiteiden välillä on käytännössä ilmennyt epäselvyyttä. Turvaamistoimenpiteillä puututaan usein varsin voimakkaasti vangin henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Tästä syystä lain tasolla ehdotetaan säädettäväksi nykyistä täsmällisemmin tällaisista toimenpiteistä.

Vankeuslaki, joka tuli voimaan 1.10.2006, selvensi kameravalvontaa koskevia säännöksiä sekä saattoi asiaa koskevan sääntelyn perustuslainmukaiseksi sääntelyn laintasoisuuden ja täsmällisyysvaatimuksen kannalta. Rikosseuraamusviraston määräystä kurinpitorangaistusten täytäntöönpanosta ei käsitykseni mukaan voida tulkita siten, että sillä annettaisiin turvallisuudesta vastaavalle apulaisjohtajalle valtuutus ja toimivalta päättää vangin sellin kameravalvonnasta yksinäisyysrangaistusta suorittaessa. Kameravalvonnan käytön sallittavuuden kannalta ei ole myöskään ratkaisevaa merkitystä sillä, onko selli tosiasiallisesti ympärivuorokauden jatkuvassa monitorivalvonnassa vai tarkastetaanko sellin tilanne monitorilta tietyin väliajoin. Käsitykseni mukaan vankeuslain perusteella vangin sellin kameravalvonta on mahdollista vain turvaamistoimenpiteenä eikä yksinäisyysrangaistuksen suorittamisella voida perustella vangin sellin kameravalvontaa.

Vankeuslaista ei selvästi ilmene eikä siinä oteta kantaa tarkkailuun sijoittamisen ja yksinäisyysrangaistuksen suorittamisen suhteeseen eli voidaanko vanki samanaikaisesti sijoittaa tarkkailuun ja suorittamaan yksinäisyysrangaistusta. Tarkkailuun sijoittaminen edellyttää kuitenkin aina asiasta erikseen tehtyä päätöstä ja selvityksessä ei edes väitetä, että tällainen päätös olisi tehty kyseisessä tapauksessa.

Katson asiassa menetellyn virheellisesti, kun kantelija on ollut kameravalvonnassa hänen suorittaessaan yksinäisyysrangaistusta. Edellä todetun perusteella tapauksessa ei ole myöskään ollut perusteita pitää sellissä valoja päällä kameravalvonnan suorittamiseksi.

3.2

Yksinäisyysrangaistuksen täytäntöönpanon muut olosuhteet

3.2.1

Oikeusohjeet

Vankeuslain 15 luvun 8 §:n mukaan yksinäisyysrangaistus sisältää omaisuuden hallussapidon, yhteydenpidon, kirjaston käytön, radio- ja televisio-ohjelmien seuraamisen sekä harrastus- ja vapaaajan toiminnan rajoittamisen. Rajoituksista voidaan poiketa, jos siihen on vangin olosuhteisiin nähden syytä.

Rikosseuraamusviraston määräyksen (3/011/2006) mukaan vankia, jolle on määrätty kurinpitorangaistuksena yksinäisyysrangaistus, pidetään erillään muista vangeista siihen tarkoitukseen varatussa huoneessa tai sellissä. Yksinäisyysrangaistusta suorittavalla vangilla on oikeus pitää hallussaan kohtuullinen määrä kirjallisuutta ja lehtiä, kirjoitustarvikkeita, henkilökohtaisen hygienian hoitamiseksi välttämättömiä tarvikkeita, kahvia, teetä ja sokeria sekä tupakointivälineet. Tulentekovälineiden haltuun antamisessa tulee noudattaa tarpeellista varovaisuutta.

3.2.2

Haltuun annettava omaisuus

Yksinäisyysrangaistuksen suorittaminen sisältää omaisuuden hallussapidon rajoittamisen. Järjestyssäännössä voidaan antaa osastokohtaisia hallussapitomääräyksiä, ja eristysosastolla voi siten olla omia osastokohtaisia määräyksiä. Yksinäisyysrangaistusta suorittavan osalta on kuitenkin noudatettava heitä koskevia määräyksiä, eikä niiden kanssa mahdollisesti ristiriidassa olevia eristysosaston omia määräyksiä. Rikosseuraamusviraston määräyksessä on erikseen määrätty ne tavarat, jotka on annettava yksinäisyysrangaistusta suorittavan haltuun, eikä vankilalla ole kyseisten tavaroiden haltuun antamisen osalta harkintavaltaa.

Kantelijan mainitsemista evätyistä tavaroista hammasharjaa ja hammastahnaa on käsitykseni mukaan pidettävä Rikosseuraamusviraston määräyksessä tarkoitettuina henkilökohtaisen hygienian hoitamiseksi välttämättöminä tavaroina. Selvityksessä todetaan, että "eristysselliin ei saa haltuun omia tavaroita, ei edes tulentekovälineitä". Selvityksen perusteella vaikuttaa siten siltä, että vankilassa ei siten noudateta Rikosseuraamusviraston määräystä yksinäisyysrangaistusta suorittavalle haltuun annettavista tavaroista.

Mustekynä ei ole sen "virallisempi" kirjoitusväline kuin lyijykynä, eikä lyijykynällä kirjoittaminen heikennä vangin oikeusturvaa, kuten kantelussa väitetään. Rikosseuraamusviraston määräys ei edellytä, että vangilla ei olisi välttämättä annettava haltuun tulentekovälineitä. Mustekynän ja tulentekovälineiden osalta en katso kantelun antavan minulle aihetta enempään.

3.2.3

Tavaroiden hankkiminen laitosmyymälästä

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena oikeuksien menetys ja sen kohteena voi olla muun muassa rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittaminen. Tällöin voidaan rajoittaa vangin oikeutta hankkia muun muassa laitosmyymälästä elintarvikkeita tai muita tarvikkeita. Oikeuksien menetyksessä ja yksinäisyysrangaistuksessa on kyse eri kurinpitorangaistuksista ja yksinäisyysrangaistukseen ei nähdäkseni voida katsoa sisältyvän rahan käytön kieltäminen laitosmyymälässä.

Vankeuslain 9 luvun 4 §:n mukaan vankilan on järjestettävä vangille mahdollisuus hankkia elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön soveltuvaa tavaraa. Lain esitöiden (HE 263/2004) mukaan tämä voitaisiin järjestää joko ylläpitämällä laitosmyymälää tai muulla tavoin. Rikosseuraamusvirasto on antanut ohjeen vankilan laitosmyymälästä (25/011/2006). Sen mukaan jokaiselle vangille on annettava mahdollisuus tehdä ostoksia joko laitosmyymälässä tai muulla tavoin kerran viikossa. Jos vangilla ei ole oikeutta tai mahdollisuutta tulla itse laitosmyymälään, hänen ostoksensa hoidetaan tilauslistalla ja asiaa hoitava virkamies toimittaa tilatut tavarat hänelle.

Vankeuslaissa on asetettu rajoituksia yksinäisyysrangaistusta suorittavan haltuun annettavalle omaisuudelle, mutta siinä ei nähdäkseni ole sinällään rajoitettu oikeutta ostaa tavaroita laitosmyymälästä. Käsitykseni mukaan säännöksiä olisi perusteltua tulkita siten, että yksinäisyysrangaistusta suorittavalle voidaan toimittaa laitosmyymälästä tilauslistalla sellaisia tavaroita, joita hänellä on oikeus pitää sellissä hallussaan. Selvityksen mukaan vangille ei toimiteta eristysselliin laitosmyymälästä muuta kuin tupakkaa. En näe perustetta sille, miksi yksinäisyysrangaistusta suorittavalle ei tupakan lisäksi toimitettaisi laitosmyymälästä myös kahvia, teetä, sokeria, henkilökohtaisen hygienian hoitamiseen välttämättömiä tarvikkeita ja kirjoitustarvikkeita.

3.2.4

Kirjaston käytön ja kirjojen hallussapito

Vankeuslain 15 luvun 8 §:n mukaan yksinäisyysrangaistus käsittää kirjaston käytön rajoittamisen. Vankeuslain 11 luvun 4 §:n mukaan vangeille on varattava riittävän usein pääsy vankilan kirjastoon. Yksinäisyysrangaistusta suorittavien kirjastopalveluista on huolehdittava muulla tavoin. Rikosseuraamusviraston määräyksessä (3/011/06) todetaan lisäksi, että yksinäisyysrangaistusta suorittavalla vangilla on oikeus pitää hallussaan kohtuullinen määrä kirjallisuutta ja lehtiä.

Selvityksessä todetaan, että "kirjoja on eristysosastolla niukasti, kirjastopalvelua ei yksinäisrangaistusta suorittavilla toistaiseksi ole".

Yksinäisyysrangaistuksen suorittaminen ei muulla tavoin rajoita vangin kirjastonkäyttöoikeutta, kuin että hän ei pääse itse käymään vankilan kirjastossa kirjoja lainaamassa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että hänelle on annettava lainausluettelo kirjaston kirjoista ja hän voi sillä lainata haluamansa kirjat.

Katson tapauksessa menetelty virheellisesti, kun kantelijalle ei ole annettu mahdollisuutta kirjojen lainaamiseen. Selvityksen perusteella kyse ei myöskään ollut yksittäistapauksesta, vaan vankilan yleisestä käytännöstä yksinäisyysrangaistusta suorittavien kohdalla.

Selvityksessä ei ole otettu kantaa kantelijan väitteeseen siitä, että hänelle ei olisi annettu eristysosaston kirja/lehtihyllyllä olleita vangille tarkoitettuja kirjoja. Mikäli kantelijan väite pitää paikkansa, en näe perustetta vankilan menettelylle asiassa.

3.2.5

Vuode- ja liinavaatteiden haltuun antaminen

Kirjoituksen mukaan kantelijalle ei annettu liinavaatteita, tyynyä, patjaa eikä peittoa. Vankilan selvityksen mukaan sellivarustukseen kuului patja ja peitto. Selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että kantelijalle ei ole annettu haltuun tyynyä eikä lakanaa.

Rikosseuraamusviraston määräyksessä (7/011/2006) on otettu kantaa vangin haltuun annettavista vuode- ja liinavaatteista. Sen mukaan vangin haltuun on annettava patjan ja peiton lisäksi muun muassa tyyny ja lakana.

Yksinäisyysrangaistuksen suorittamiseen ei kuulu se, että vuode- ja liinavaatteiden haltuun antamista vangille rajoitettaisiin. Katson asiassa menetelty virheellisesti, kun kantelijalle ei ole annettu seliin haltuunsa tyynyä ja lakanaa.

3.2.6

Muut yksinäisrangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät asiat

Kahvin saamiseen ja muut ruokahuoltoon liittyvät asiat

Kantelijan mukaan vartija oli kertonut hänelle, että eristysosaston vangeille ei jaeta sunnuntain ruokalistan mukaista aamukahvia, kuten muiden osastojen vangeille. Kantelija kertoi kuitenkin saaneen-

sa kahvin sen jälkeen, kun hän oli uhannut vartijaa kantelulla. Vankeinhoitoesimiehen selvityksessä todettiin, että eristysseleihin ei anneta kuumia nesteitä.

Rikosseuraamusviraston määräyksen mukaan yksinäisyysrangaistusta suorittavalla on oikeus pitää hallussaan "kahvia, teetä ja sokeria". Määräyksen on katsottava tarkoittavan ja edellyttävän sitä, että vangille on annettava kahvia tai teetä tai sitten hänelle on annettava kuumaa vettä kahvin ja teen valmistamiseen.

Vankilan toiminnassa ruokahuoltoon liittyen kantelussa ei ole ilmennyt sellaista, mikä antaisi minulle aihetta ryhtyä enempään toimenpiteisiin.

Suihkuun pääseminen

Vankien mahdollisuuksista peseytymiseen säädetään vankeuslain 7 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan vankien käytössä tulee olla asianmukaiset asuin- ja peseytymistilat. Rikosseuraamusvirasto on myös antanut määräyksen (24/011/2006) vankien asumisesta ja perushuollosta. Sen mukaan vangeille on järjestettävä mahdollisuus peseytymiseen päivittäin. Rikosseuraamusviraston määräyksen (3/011/2006) mukaan peseytyminen ja saunassa käynti voi tapahtua yhdessä muiden yksinäisyysrangaistusta suorittavien vankien kanssa.

Kirjoituksen mukaan kantelija oli pyytänyt useita kertoja päästä pesulle suihkuun 15 -19.4.2008 välisenä aikana, mutta pyyntöihin ei ollut suostuttu. Selvityksen mukaan eristysosastolla on suihku, johon vanki pääsee pyydettäessä. Selvityksen mukaan yleensä vanki pääsee suihkuun samana päivänä, mutta ei kuitenkaan välttämättä heti, kun on pyytänyt.

Säännökset eivät nimenomaisesti edellytä, että vangille olisi annettava mahdollisuus päästä päivittäin suihkuun. Toisaalta normaalisuuperiaatteen kannalta pidän tavoiteltavana sitä, että vangeilla olisi mahdollisuus päästä suihkuun päivittäin. Koska erityyssellissä vangilla ei ole peseytymismahdollisuuksia, niin tämä myös osaltaan puoltaa ja korostaa sen tärkeyttä, että vangeille annettaisiin mahdollisuus käydä suihkussa päivittäin.

Kantelussa kerrottu on ristiriidassa sen kanssa, miten selvityksen mukaan menetellään vangin pyytäessä päästä suihkuun. Asiassa ei nähdäkseni ole mahdollista saada tarkempaa tietoa tapahtumista. Edellä todetun johdosta en katso asian antavan aihetta muuhun, kuin että kiinnitän vankilan huomiota siihen, että yksinäisyysrangaistusta suorittavalle on järjestettävä päivittäin mahdollisuus peseytymiseen.

Ulkoilu

Vankeuslain 7 luvun 6 §:n mukaan vangille on annettava mahdollisuus ulkoilla vähintään tunti päivässä, jollei vangin terveydentila taikka vankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityisen painava syy ole esteenä. Vankeuslain 15 luvun 8 §:n mukaan yksinäisyysrangaistusta suorittavan vangin oikeutta ulkoiluun voidaan rajoittaa vain, jos ulkoilusta aiheutuu vaaraa vangin omalle tai muiden turvallisuudelle. Rikosseuraamusviraston määräyksen (3/011/2006) mukaan ulkoilu voi tapahtua yhdessä muiden yksinäisyysrangaistusta suorittavien vankien kanssa.

Kantelijan mukaan vartijat olivat 21.4.2008 sanoneet hänelle, että ulkoilu on klo 9, mutta pyynnöstä huolimatta häntä ei päästetty silloin ulkoiluun, kuten ei myöskään myöhemmin saman päivän aikana. Selvityksen mukaan eristysosastolla vanki pääsee joka päivä tunniksi ulos, jos pyytää. Selvityksen mukaan tarkkaa kellonaikaa ulkoilulle ei ole.

Vankilan toimivallassa on päättää siitä milloin päivittäinen ulkoilu järjestetään ja miten vangin on toimittava halutessaan osallistua ulkoiluun. Koska kyse on vangille annetusta oikeudesta, vankilan tulee kuitenkin huolehtia siitä, että vanki on tietoinen miten hänen tulee menetellä halutessaan käyttää kyseistä oikeuttaan. Kantelussa ja selvityksessä kerrotaan eri tavalla tapahtumien kulusta ja ulkoilukäytännöstä. Asiassa ei nähdäkseni ole mahdollisuutta saada tarkempaa selvyyttä siitä, miksi kantelija ei mahdollisesti ole ulkoillut kyseisenä päivänä. Ulkoilun osalta en katso asian antavan minulle aihetta enempiin toimenpiteisiin.

3.3

Henkilökunnan toimintaan liittyvät asiat

Selvityksessä vankilan henkilökunta kiistää väitteen epäasiallisesta käytöksestä. Selvityksen mukaan kantelija on myös saanut tulta tupakkaan heti, kun se muun työn kannalta on ollut mahdollista. Asioista ei nähdäkseni ole saatavilla enempää selvitystä ja katson väitteen henkilökunnan epäasiallisesta toiminnasta jääneen toteennäyttämättä.

Asiointilomakkeisiin vastaamisen osalta oleellista on, että vanki saa vastauksen kysymykseensä. Vankilan henkilökunta voi vastata vangin asiointilomakkeella esittämään tiedusteluun myös suullisesti, eikä vastausta välttämättä tarvitse antaa kirjallisesti. Vankeinhoitoesimiehen mukaan hän oli vastannut suullisesti kantelijan asiointilomakkeella esittämiin kysymyksiin. Minulla ei ole aihetta epäillä selvityksen todenperäisyyttä.

Selvityksen perusteella ei ole aihetta epäillä, että kantelijan eduskunnan oikeusasiamiehelle lähetämät kirjeet olisi vankilassa tarkastettu ennen niiden toimittamista eteenpäin.

4

YHTEENVETO JA TOIMENPITEET

Kantelijan kohtelussa yksinäisyysrangaistusta täytäntöönpanossa on menetelty virheellisesti, kun hän on ollut kyseisen ajan kameravalvonnassa ja sellin valot ovat olleet jatkuvasti päällä, hänelle ei ole annettu haltuun liinavaatteita sekä säännöksissä sallittuja esineitä, hänen oikeuttaan ostaa tavaroita laitosmyymälästä on rajoitettu perusteettomasti eikä hänellä ole ollut mahdollisuutta lainata kirjoja. Kokonaisuutena katson kantelijan kohtelun olleen ainakin lähellä ihmisarvoa loukkaavaa kohtelua.

Toisaalta vankilan toiminta ei nähdäkseni ole ollut tahallista, vaan pikemminkin asiassa on ollut kyse virheellisestä tai puutteellisesta käsityksestä yksinäisrangaistuksen täytäntöönpanossa noudatettavista säännöksistä ja määräyksistä. Tämän vuoksi pidän riittävänä, että huomautan Turun vankilaa edellä selostetusta säännösten tai määräysten vastaisesta menettelystä.

Kantelijan yksinäisyysrangaistuksen täytäntöönpanossa on menetelty virheellisesti useassa eri kohdassa. Selvitysten perusteella vaikuttaa siltä, että kyse ei ole yksittäistapauksesta. Kehotan Turun vankilan johtajaa ryhtymään tilanteen korjaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Lähetän päätöksen tiedoksi myös Rikosseuraamusvirastoon ja Länsi-Suomen aluevankilan johtajalle. Pyydän Rikosseuraamusvirastoa saattamaan tässä päätöksessä esitetyt kannanotot vankiloiden tietoon.